

С. Житник

**СТАНОВЛЕННЯ СПОРТИВНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ УКРАЇНИ:
АНАЛІЗ УСПІХІВ ТА НЕВДАЧ**

S. Zhytnyk

**ESTABLISHMENT OF SPORTS TELEVISION OF UKRAINE:
ANALYSIS OF SUCCESSES AND FAILURES**

На початку 30-х років минулого століття світ побачив першу спортивну телевізійну трансляцію. Цей революційно-новий масмедійний засіб, який впливав одночасно на зір і слух, швидко завоював популярність. Протягом кількох років з експериментів і досліджень телеромантиків, він перетворився на впливовий канал комунікації. Зародження та становлення телебачення припадає на період, коли Україна була частиною СРСР. У Радянському Союзі єдиним замовником та куратором спортивних програм була Головна редакція пропаганди. Її головною роллю була агітація, спрямована на будівництво ідеологічної єдності між партійним керівництвом, спортивними командами та вболівальниками. Таким чином, транслювалися лише внутрішні змагання через відсутність фінансування на трансляції іноземних подій. Закордонні змагання показували рідко, і лише ті, у яких брали участь команди з Радянського Союзу.

З отриманням незалежності спортивне телебачення України мало функціонувати та розвиватися в умовах вільного ринку. Новостворені телеканали повинні були купувати ліцензії на мовлення, права на трансляції спортивних івентів, а також створювати власний конкурентоспроможний контент.

Утім, перед Україною постали нові виклики:

- відсутність тематичного спортивного каналу;
- застаріла інфраструктура та матеріально-технічна база;
- відсутність фахівців з продакшену та трансляції спортивних змагань;
- відсутність розвиненого телевізійного ринку;
- аудиторія із соціалістичною ментальністю.

Епоху переосмислення та реформування телевізійної індустрії, з'являлись нові недержавні телеканали. Вони купували права на трансляцію іноземних спортивних подій та створювали власний контент. Проте відсутність спеціалізованого спортивного телеканалу залишалася проблемою.

Першим мовним спеціалізованим спортивним телеканалом в Україні став «Євроспорт-Україна», який розпочав свою роботу 29 квітня 2002 року. Канал ретранслював програми каналу «Eurosport News» на українській та російській мовах, із врізками міжнародних спортивних новин та трансляціями подій з регіонів України. Через формат, концепцію та проблеми з авторськими правами канал проіснував недовго.

Першим справжнім українським спортивним телеканалом можна вважати «Мегаспорт», який розпочав мовлення 30 травня 2005 року. В ефірі транслювалися найпопулярніші види спорту: футбол, баскетбол, професійний бокс, автоспорт, велоспорт, теніс та інші. Проте через недостатню самокупність і нерентабельність трансляцій, канал припинив мовлення через 3 роки після свого запуску.

Успішним кейсом спортивного телебачення в Україні стала компанія «Поверхність ТВ», заснована у 1994 році. Зробивши ставку на платне телебачення,

вона запустила канали «Спорт-1», «Спорт-2», «Спорт-3», «Спорт-4» та «Спорт-HD». Однак станом на 2024 рік компанія фактично знаходиться в стані банкрутства.

Щодо інших спроб розвитку спортивного телебачення в Україні, зокрема супутникової платформи Xtra TV та телеканалів «Футбол 1», «Футбол 2», «Футбол 3», вони також стикалися з труднощами і нерентабельністю. У 2022 році телеканали «Футбол 1 | 2 | 3» були припинені.

Загалом, українські бізнес-моделі спортивного телебачення не видалися успішними, різні фактори, серед яких низький попит, ментальність глядачів та піратство, ускладнювали розвиток й отримання прибутків. Як наслідок — неспроможність придбати права на трансляції та інвестувати у власний розвиток, щоб досягти рівня іноземних мовників.

І. Гривінік

ЕВОЛЮЦІЯ ВИСВІТЛЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ АУДІОВІЗУАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

І. Hrybinyk

EVOLUTION OF SPORT EVENTS COVERAGE BY MASS MEDIA

У сучасному аудіовізуальному просторі особливе місце посідають спортивні канали на телебаченні і на Інтернет-платформах. Прихильники спорту можуть спостерігати за змаганнями, які відбуваються в різних країнах світу, у прямому ефірі. Спортивні трансляції досягли колосального розвитку за майже сторічну історію.

На початку ХХ століття вчені США, Німеччини та СРСР активно здійснювали дослідження в галузі передачі зображення. Цей процес здобув назву «телетрансляція». Наприкінці 30-х років ХХ століття результати цієї роботи стали відчутними, а телевізори здебільшого використовувались колективно для перегляду новин, театральних вистав і фільмів.

У період активного розвитку телебачення, ефіри проводились із повністю обладнаних студій, тоді як виїзні зйомки були складні через обмежену кількість камер. Процес підготовки телепередачі включав відеозйомку на плівку, її обробку та сканування для подальшої трансляції.

Мрії вчених про прямі ефіри реалізувалися на літніх Олімпійських іграх 1936 року в Берліні, де вперше була проведена пряма трансляція. Це був перший триумф телебачення, адже можливість подивитись трансляцію на екрані була меншою, ніж потрапити на олімпійський стадіон.

Для легендарної зйомки використовувалися десятки камер, включаючи аерозйомку. Для зручності кореспондентів були облаштовані кінолабораторії. Зйомка здійснювалася на кіноплівку, яка відразу проявлялася і транслювалася в ефірі. Крім того, на території Берліна було облаштовано 25 телекімнат, де вболівальники могли безкоштовно стежити за перебігом змагань. Глядачам було набагато зручніше вболівати за свою країну перед телевізором, оскільки вже в 1936 році був технічно реалізований механізм «повторів» найбільш важливих спортивних моментів.

Від Берліна до Лондона була довга перерва через Другу світову війну, але після успішних Олімпійських ігор у Римі в 1960 році телевізійники запровадили трансляції в кольорі. Саме ці Олімпійські ігри були показані не лише на регіональному телебаченні, а й у більшості країн Європи.